

Aluehallintoviraston suorittamat tarkastukset ja tukivalvonta siipikarjatiloiilla

26.1.2022 Lounais-Suomen aluehallintovirasto
lääneläinlääkäri Heli Haukioja

 @AVItwiittaa

Avin tekemät tarkastukset tuotantoeläintiloilla

- Täydentävien ehtojen (TE) –tarkastukset, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit)
- Otantaeläinsuojelutarkastukset, eläinsuojelulain 48 §:n mukaan, noin 30 tilaa/vuosi (kaikki eläinlajit)
- Eläinsuojelulain 26 c §:n mukaiset tarkastukset broileritiloille kasvatustiheyden nostamisen yhteydessä
- Lääkekirjanpidon tarkastukset
- Eläinsuojelulain 39 §:n mukaiset epäilyyn perustuvat tarkastukset

Avin suorittama otantavalvonta

- **Eu-eläinsuojeluotanta**

- Vuosittain noin 30 tilaa LSAVIN alueella (kaikki eläinlajit)
  - Läänineläinlääkärin suorittama eläinsuojeluvalvontakäynti
- Käynnin yhteydessä tehdään yleensä myös tilan lääkkeiden käytön tarkastus

- **Täydentävien ehtojen valvonta**

- Satunnais- tai riskiperäinen otanta → noin 30 tilaa LSAVI:n alueella vuosittain (kaikki eläinlajit)
- Vähintään 1 % tiettyjä EU-tukia hakeneista tiloista, koronapandemian aikana on ollut noin 0,5 %
- Naudat, siat, lampaat, vuohet, > 350 kanan munintakanalat, broilerit ja kalkkunat

- **Muun valvonnan yhteydessä havaittu puute TE-vaatimuksissa → AVI laajentaa TE-valvonnaksi (hallinnollinen valvonta)**

Täydentävät ehtojen (TE) valvonta

- Täydentävät ehdot ovat joukko vaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien maksamisen ehtona
    - Vaatimukset ovat jo voimassa olevaa lainsäädäntöä
  - Säädösperusta
    - Neuvoston ja parlamentin asetus 1306/2013, Komission delegoitu asetus 640/2014 ja Komission täytäntöönpanoasetus 809/2014 → velvoite jäsenmaalle järjestää TE-tarkastuksia
    - Maataloustukien toimeenpanolaki 192/2013 → kansallinen vaatimus
- Valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta 7/2015 muut.124/2018

Täydentävien ehtojen valvonta

- Valvonta **maataloustoimintaan** liittyvää
- Jos tilalla eläimiä ei kasvateta tai pidetä maataloustarkoituksiin, **ei** täydentävien ehtojen valvontaa kohdisteta näihin
- Kaikki maataloustarkoituksessa pidettävät ja kasvatetut tuotantoeläimet valvotaan, vaikka eläimistä ei olisi haettu maataloustukia
- **Jos** tilalla on maatiaiskanoja tai -kukkoja **ja** tila on solminut **alkuperäisrotujen kasvattajasopimuksen**
→ **kaikki valvotaan vaikka 1 kpl**

Aluehallintovirasto

Kuva: Sini Merikallio - Flickr

Muu valvonta tiloilla, joka voi johtaa TE-valvontaan

- 1) Elintarvikkeet (tuotantotilojen hygienia, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet ja eläinlääkejäämät)
  - Tuotantotilojen hygienia tarkastukset (kanalat; tulee laajenemaan myös lihantuotantotiloihin KELL)
  - Salmonellavalvonta (siipikarja, jalostussikalat KELL)
  - Vierasainevalvonta (tiloilla, teurastamolla KELL)

- 1) Eläintaudit (TSE-taudit, tuonti/vientivaatimukset)
  - Lampaiden ja vuohien TSE-tarkastus (KELL)
  - Tuonti/ vientitarkastukset (KELL / LELL)

- 2) Eläinten hyvinvointi
  - Epäilyyn perustuvat tarkastukset (KELL / LELL)
  - Otantaan perustuvat tarkastukset (ns. EU-eläinsuojelutarkastukset LELL)
  - Teurastamoilmoitus tarkastuseläinlääkäreiltä eläinsuojelulain 41 §:n mukaan (jalkapohjapisteet ja kuolleisuus broilereilla)

Täydentävien ehtojen (TE) valvonta

- Aluehallintoviraston valvontaan kuuluvat
  - Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotanto ja turvallisuus
    - Tuotantotilojen hygieniä
    - Maidon- ja munantuotannon hygieniavaatimukset
    - Lääkityskirjanpitoa koskevat vaatimukset
    - Eläinlääkejäämät
    - Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet
    - Kasvinsuojeluaine- ja eläinlääkejäämät
  - Eläintaudit
    - TSE-taudit
    - Tuonti/vienti
  - Eläinten hyvinvointi
  - Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti (siirtynee kokonaan ELY:lle, avi:lle jäisi toimivalta)

Sekä riskiotantaan että satunnaisotantaan valituilla tiloilla tehdään tilan eläimille kaikki asiaan kuuluvat tarkastukset alla olevan taulukon mukaan.

riskiotannan osaotokset : tilan eläimet:	Nautatilat			Sikatilat	Siipi-karja-tilat	Siipi-karja-tilat	Lam-mas-tilat	Vuo-hi-tilat	Muut tuo-tanto-eläimet
	naudat			siat	broilerit, kalkkunat	munivat kanat	lam-paat	vuohet	
riskiotannan osaotokset : Tarkastukset:	Mai-don tuo-tanto	Lihan-tuo-tanto	Vasikat						
Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet	X	X		X	X				
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Eläintaudit (TSE-vaatimukset)	X	X	X				X	X	
Eläinten hyvinvointi	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rehut	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

- 1) Pitopaikan yleiset vaatimukset
  - Rakenteet, tuotantotilan hygienia ja haittaeläimet
- 2) Tilavaatimukset
  - Kasvatustiheys
- 3) Eläinsuojan olosuhteet
  - haitalliset kaasut, valaistus, lämpötila
- 4) Hyvinvoinnista huolehtiminen
  - tarkastaminen, riittävän aikainen karsinta, puhtaus
- 5) Ruokinta ja juotto

<https://peda.net/naantali/velkuan-koulu/luokat-0-2/el1/bige/mrt4l/tuotantoel%C3%A4imet/kuvamappi/kana-ja-kalkkuna/kana>

Yleisimmät haasteet

- Siipikarjatiloiilla havaittuja puutteita mm.
  - Selittämätön kohonnut kuolleisuus
  - Kasvatustiheyden ylitykset/ylitäyttö
  - Lintujen terveydentilan tarkastaminen liian harvoin (alle kaksi kertaa/vrk)
  - Huonolaatuinen pehku > jalkapohjatulehdus

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia (kaikki tilat)

- Elintarvikkeiden jäljitettävyys (parvi- ja munakirjanpito)
- Jätteen ja vaarallisten aineiden varastointi
  - elintarvikkeiden saastumisen näkökulmasta, mm. raatojen ja jätteen käsittely
- Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautiin kulkeutuminen ja leviämisen estäminen (salmonella, kampylobakteeri)
- Elintarvikkeiden tuotantoon liittyvistä ihmisten terveyden merkityksellisten tutkimusten tuloksista pidetään kirjaa
  - salmonellavalvontaohjelma, broilereiden kampylobakteerivalvonta
  - eläinten teurastiedot, muut alkutuotantopaikalla elintarvikelainsäädännön nojalla tehdyt tarkastukset
  - valvonnassa katsotaan viimeisen vuoden tietoja, kirjanpidon säilytys

Munantuotantoa koskevat vaatimukset

- Munia säilytetään vaatimusten mukaisesti
  - munien säilytysolosuhteet
- Kasvinsuojeluainejäämiä koskevat vaatimukset
  - jos löytyy jäämiä elintarvikkeesta, laajenee TE-valvonnaksi

KUVA:
<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/laittomasti-suomeen-tuotu-ik%C3%A4enn%C3%A4tyksi%C3%A4-rikkonut-tipi-kana-olisi-voinut-tuoda-maahan-tappavia-tauteja-1.178844>

Miksi alkutuotannon hygieniä ja tartuntatautien hallinta on tärkeää?

SUOMALAINEN KANANMUNA ON HARVINAISEN TURVALLINEN
ELINTARVIKE

Miksi alkutuotannon hygienia ja tartuntatautien hallinta on tärkeää?

Harvinainen tapaus: Viideltä suomalaiselta siipikarjatilalta on löydetty salmonellaa

Maatalous 01.06.2019

Tuulikki Viilo

Tiloista yksi sijaitsee Etelä-Suomessa ja loput Lounais-Suomessa.

KARI SALONEN

Salmonellatartunnat ovat Suomessa harvinaisia. Kuvituskuva.

Salmonella aiheuttaa yksin Yhdysvalloissa yli 1,2 miljoonan tartuntaa vuosittain. Riskin takia yhdysvaltalaiset kananmunat klooripestaan ja säilytetään jääkaapissa. Suomessa ihmisten salmonellatartunnat ovat pääasiassa peräisin ulkomailta.

Tarkan salmonellavalvonnan ansiosta suomalaiset kananmunat voi syödä vaikka raakana.

Miksi alkutuotannon hygienia ja tartuntatautien hallinta on tärkeää?

- *Kampylobakteerien esiintyvyys broilereilla oli edellisvuosien tapaan alhaisella tasolla. Vuonna 2018 kampylobakteerien esiintyvyys teurasbroilereilla kesäkaudella oli reilu kolme prosenttia, talvikautena tutkituissa broilereissa ei kampylobakteeria todettu. **Kampylobakteeri ja salmonella ovat yleisimmät ihmisillä todetut ruokamyrkytyksiä aiheuttavat zoonoosit Suomessa.***
- Vastustamalla jotakin tiettyä sairautta vastustamme samalla myös muita sairauksia!

Jos täydentävien ehtojen vaatimuksissa todetaan puutteita

- Mikäli laiminlyöntejä → LEL antaa ehdotuksen mahdollisesta tukisanktiosta ELY-keskuksen täydentävien ehtojen koordinaattorille, joka kokoaa kaikki tilalle ko. vuonna tehdyt tarkastukset yhteen ja vahvistaa lopulliset sanktioprosentit → kunnan maatalousviranomaisen tekee lopullisen valituskelpoisen päätöksen
- Laiminlyönnin osalta arvioidaan laajuus, kesto ja vakavuus
  - Varhainen varoitus
  - 1-5 % sanktioehdotus, tavallinen laiminlyönti 3 %
  - Tahallisuudesta jopa 20-100%
  - Arvioidaan myös mahdollinen toistuvuus
- Tuottajaa kuullaan kirjallisesti Avin sanktioehdotuksesta > tuottajalla on mahdollisuus vaikuttaa lopulliseen ehdotukseen antamalla vastine
- Ylivoimaisesta esteestä (esim. sairastuminen) tulee ilmoittaa maaseutuviranomaiselle 15 työpäivän aikana

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla

- Eläinliikenne
  - eläinaineksen hankinta kotimaasta / ulkomailta /eläinten siirrot
- Rehut ja kuivikkeet
  - tuontirehu (mahdollinen salmonellariski)
  - haittaeläimet (jyrsijät/linnut)
  - ruokintalinjastot
- Henkilö- ja ajoneuvoliikenne
- Tautisulku
  - (**MYÖS** tilan oman väen (isäntäväki, työntekijät) tulisi kulkea tautisulun kautta!)
- Vain välttämättömät henkilöt eläintiloihin
  - suojavaatteet (haalarit & päähineet) ja -jalkineet
  - opastus tilan käytännöistä (esim. huoltomiehet, uudet toimijat)

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla

- Ajoneuvot ja urakoitsijat
  - rehu- ja lantareittien risteäminen
- jäteastioiden sijoittelu
- yhteiskäytössä olevat koneet
- **raadot ja niiden käsittely**
- Kontaktit ulkomaille
  - omat ja työntekijöiden matkat (48 tunnin sääntö)
  - salmonellatesti
  - vierailualueen tautitilanteen selvitys
- Muut kotieläimet (sekatilat/siipikarja/siat)
- Pesut ja desinfioinnit
- Sairastilat

Tautiriskien käytännön hallinta tiloilla

Eläinten vastustuskyvyn lisääminen

- hyvinvoinnista huolehtiminen
- asianmukainen ruokinta ja veden saanti

Tautiseuranta, teurastulosten arviointi,
lääkitykset, tuotantoseuranta.

Suunnitelmallinen terveydenhuolto

Yhteistyö eri tahojen välillä

**Oman tilan tautiriskien kartoitus ja
mahdolliset kriittiset pisteet - Biocheck**

Kiitos!

<https://pixnio.com/fi/elaimet/linnut/kana/kana-siipikarjan-lintu-sulka-nokka-elainkana>

Aluehallintovirasto